

Vision Sverige 2014

Dokument om idéarbete från
folkpartiets partistyrelse

2006-12-01

Folkpartiet

Vision Sverige 2014

O I världstoppen som kunskapsnation O Snart oljefritt O Större personligt ansvar O Utanförskapet halverat O 200.000 fler småföretagare O Främlingsrädslan på tillbakagång O Plattare skatt O Vården rustad för äldreboomen O Växande globalt engagemang O Lyft för jämställdheten

Valet 2006 gav folkpartiet nya och större möjligheter att påverka svensk politik. Vi går till verket väl förberedda genom en gedigen egen idéutveckling och samarbetet i Allians för Sverige. Mandatperioden kommer att innebära tydliga kursomläggningar i bland annat skolpolitiken, företagspolitiken och i kampen mot utanförskapet.

Men en mandatperiod räcker inte för att förändra årtionden av socialdemokratisk dominans i politik och mentalitet. Siktet måste vara inställt på en ny alliansseger 2010, denna gång med ett starkare socialliberalt inslag.

Det folkpartiet uppnått de senaste åren är viktigt. Vår skolpolitik och vår integrationspolitik vann i valen 2002 och 2006 över socialdemokrater i en utsträckning som blev avgörande för maktskiftet. Det våra belackare kallar ”kravliberalism” - klarspråk om arbetslinjen, mot fusk, mot flum i skolpolitiken och för att vi alla har ett personligt ansvar att göra så gott vi kan - har påverkat den politiska debatten och vad som faktiskt sker. Att fusk och överutnyttjande i socialförsäkringarna måste angripas är nu allmänt accepterat och arbetslinjen var mer än något annat Alliansens segervapen i valet.

Det vi uppnått kan bara säkras genom fortsatt idéarbete. Vi kan ta itu med det i gott självförtroende. Det är inte vi som sneglar åt andra rörelser när vi söker förnyelse – det är glädjande nog andra som menar att framtiden ligger i att bli mer liberala, mer idémässigt lika folkpartiet. Inspiration till vår förnyelse får vi hämta i verkligheten, hos människor som lever i vårt land och i goda exempel från andra länder. Partistyrelsens förslag är att det sammanhållande temat för vårt idéarbete blir ”Vision för Sverige 2014”.

Att det idé- och programarbete partistyrelsen presenterar för partirådet bör ha siktet inställt på valet 2014 - snarare än på innevarande mandatperiod - beror på att mycket av det som ska hända de allra närmaste åren redan är förhandlat och överenskommet inom Alliansen. Idéarbetet bör omfatta ett relativt brett politiskt fält. Ibland är det viktigt att snitta den politiska verkligheten på nya sätt. Viktiga processer och samhällsförändringar får inte hejdas av gamla departementsindelningar och revirtänkande.

Partistyrelsen har stannat för att arbetet bör bedrivas i flera centrala arbetsgrupper och lokala samrådsaktiviteter, istället för i form av en enda programgrupp med uppdrag att ta fram ett helt nytt partiprogram. Styrelsens förhoppning är att arbetet på det sättet blir både bredare och djupare.

Landsmötena 2007 och 2009 blir två viktiga avstämningspunkter i förnyelsearbetet. Om förslag som ska behandlas på landsmötet 2007 ska kunna kommenteras i motioner, måste de

presenteras redan i början av året. Det kan alltså bara handla om delförslag från de arbetsgrupper som tillsätts nu.

Partistyrelsen kommer att tillsätta flera arbetsgrupper för att utmejsla en liberal vision för Sverige 2014. Inför partirådet den 1 december presenteras tre grupper, men de kommer att följas av flera.

1. ”Det klämda Sverige”

Det är inte svårt att i Sverige idag hitta människor med arbete, bostad och ett på många sätt bra liv som ändå klagat över stress och små marginaler. Lönen må vara hygglig, men högen av räkningar är ohygglig. Räkningarna ska betalas med skattade pengar och ett land som ska driva in världens högsta skatter måste lägga en mycket stor del av den bördan på heltidsarbetande medelinkomsttagare. Om den skattebördan i förening med ett antal andra inslag i samhällsutveckling leder till att många i den gruppen tappar sugen är Sverige och svensk välfärd illa ute. Sådana inslag är en proletarisering av vissa akademiska yrken, en LO-dominerad lönebildning, små möjligheter att påverka sin egen kompetensutveckling och mycket annat.

Många känner sig tidsmässigt klämda mellan chefen, dagis och sopsorteringen. Kvinnor hamnar extra i kläm under arbetslivets glastak och hemmets skurgolv.

Ibland kan det vara motiverat att analysera samhället ur ett klassperspektiv. Även om det till sist alltid är individen som står i centrum för liberalt samhällsarbete kan det, på samma sätt som vi analyserar samhället ur ett könsperspektiv när vi formar jämställdhetspolitiken, vara nyttigt att studera hur en viss grupp i samhället har det och behandlas. När vi tittar på landets medelinkomsttagare så ser vi att dessa, både som grupp och som individer i väldigt hög grad tillhör ”det klämda Sverige”.

Personer som arbetar heltid och har för höga inkomster för att få utfyllnad i form av bidrag men som ändå inte kunnat skaffa sig någon förmögenhet utgör en slags medelklass i Sverige. Med den definitionen ingår stora delar av LO-kollektivet i medelklassen. Ofta är det så i ett land att medelklassen, hur vi nu definierar den, är bärare av värderingar som är ett kitt i samhället, värderingar som handlar om att göra rätt för sig, förkovra sig och att ta personligt ansvar. Det är ofta medelklassens folk som efter de långa arbetsdagarna som polis, småföretagare, sjuksköterska, hantverkare, metallarbetare eller ingenjör ställer upp som klassförälder, fyller bilen med barn och grannbarn som ska till ridhus och hockeyträning eller tar ett extra vaktpass vid båtklubben.

Hur det går för medelklassen har ofta varit avgörande för hur det går för ett land. För Sverige gäller definitivt att en av de viktigaste förutsättningarna för att klara framtidens välfärd är att vi har en arbetande medelklass som känner att det lönar sig att utbilda och anstränga sig. Om medelklassen slutar anstränga sig och ta ansvar är det kört för Sverige. Priset kommer att få betalas av många, inte minst de människor som är allra mest beroende av välfärdssystemen. Om det klämda Sverige tappar sugen är det glömda Sverige den stora förloraren.

Den svenska medelklassen är hårt beskattad. Möjligheterna att genom eget arbete påverka sin standard är små. En utredning från Handels utredningsinstitut 2004 visade att med undantag för de lägsta 20 procenten av inkomsttagare (som till stor del består av deltidsarbetande) och

de högsta 10 procenten saknas för de 70 procenten där emellan nästan allt samband mellan inkomst och förmögenhet. Om man lyckats bygga upp ett eget kapital beror mest på en slump, som att man köpt bostad vid rätt tillfälle, ärvt pengar eller vunnit på lotteri. Till och med ett före detta socialdemokratiskt statsråd konstaterade nyligen att hans parti inte intresserat sig tillräckligt för den ”välutbildade medelklassen”. Livslönen för dem som väljer att utbilda sig borde vara högre än för den som inte utbildar sig. Detta är särskilt centralt för många kvinnliga akademiker för vilka utbildning i dag är en förlustaffär.

När livspusslets bitar inte passar ihop och ekorrhjulet snurrar allt snabbare saknas de där pengarna som rikare människor använder för att köpa sig ur problemen – liksom den där makten människor högre upp i hierarkierna ofta har att kunna ändra på de yttre omständigheterna. Medelklassens människor tvivlar ofta på att välfärdssystemen kommer att finnas där för dem när de verkligen behövs. När gamla mamma blir för skröplig blir det bara ännu en punkt på den egna att göra-listan.

Om medelinkomsttagare upplever att välfärdssystemen inte är hållbara på sikt är risken uppenbar att allt fler gör en ”opt-out” och skaffar privata försäkringar. Om så sker hotas hela grunden för den generella välfärden och det drabbar dem som har det allra tuffast.

Därför tillsätter folkpartiets partiråd arbetsgruppen ”En växande och friare medelklass”. Gruppen ska ledas av Karin Pilsäter och särskilt analysera och komma med förslag om följande.

- Hur kan vi genom förändringar i skatte- och försäkringssystem se till att det lönar sig mer att arbeta och utbilda sig för medelinkomsttagare?
- Hur kan vi säkra att medelklassen också uppfattar att den omfattas av välfärden genom stabila och hållbara socialförsäkringar?
- Ett livslöneperspektiv bör anläggas. Förslag om hur vi förbättrar förutsättningarna att göra ”klassresor” att ta sig från utanförskap till utbildning, en bra inkomst och eget boende bör studeras. Sverige måste bli mer dynamiskt i meningen att fler människor ska se att det finns möjligheter att förändra sin tillvaro genom utbildning och eget arbete.
- Hur ”livspusslet” ska gå ihop för familjer där bägge föräldrarna heltidsarbetar. Bra barnomsorg, flexibel arbetstid och möjlighet att köpa tjänster är några vägar för att se till att öka människors makt över sin vardag.

2. Folkpartiets Klimatkommission

Växthuseffekten är det mest akuta miljöhotet i dag. Aldrig tidigare under jordens historia har klimatet förändrats så snabbt som nu och det är sannolikt utsläppen av växthusgaser som är orsaken. Lyckas vi inte göra kraftiga insatser för att minska dessa utsläpp riskerar vi att extremt väder blir allt vanligare, inlandsisarna smälter, öknarna breder ut sig och korallreven förstörs. Låglänta områden på vår planet där miljoner människor nu lever kommer att bli obeboeliga.

Konflikter kring naturresurser, flyktingströmmar och förlust av omistliga naturvärden kan bli följden av om vi inte stoppar utsläppen av växthusgaser. Men även om klimathotet är uppenbart är det viktigt att ha ett framtidsoptimistiskt angreppssätt på frågan. Med satsning på forskning, ny teknik och internationellt samarbete är det fullt möjligt att minska utsläppen av växthusgaser avsevärt.

Därför tillsätter folkpartiets partiråd en klimatkommission som ska ledas av Erik Ullenhag. Gruppen bör dels beskriva de liberala utmaningar som klimathotet innebär dels föreslå konkreta åtgärder och särskilt studera följande.

- En energipolitik med målsättning att avveckla kol- och oljeberoendet, öka effektuttaget ur befintliga kärnkraftverk samt skapa möjligheter att bygga fjärde generationens kärnkraftverk i Sverige.
- En transportpolitik där fler transporter kan gå på järnväg.
- Möjligheten att avskilja, återföra och säkert lagra koldioxid i jordens inre.
- Införandet av en koldioxidskatt på EU-nivå och andra gemensamma angreppssätt på klimathotet inom ramen för EU-samarbetet.
- En biståndspolitik för att bidra till en hållbar utveckling i fattiga länder och där produktion av nya drivmedel kan ges en möjlighet att komma ut på världsmarknaden utan tullar.
- Forskningsinsatser som kan bidra till nya drivmedel och nya möjligheter att möta klimathotet.

3. Vägval i integrationspolitiken

Socialdemokraterna misslyckades under sin regeringstid med integrationspolitiken. Resultatet är att alldeles för många människor fastnat i utanförskap och tyvärr att väldigt många av dem som flytt eller invandrat till Sverige inte identifierar sig som svenskar. Folkpartiet är det parti som börjat ställa de viktiga frågorna på hur utanförskapet ska kunna brytas. "Folkpartiet utklassade socialdemokraterna i nytänkande om hur man ska omskapa samhället" konstaterade en ledande socialdemokratisk idédebattör. Vårt arbete verkar också ha givit resultat väljarmässigt. Enligt Sveriges Televisions vallokalundersökning ökade folkpartiet relativt sett kraftigt sin väljarandel bland invandrare.

En hel del av de förslag som vårt parti presenterat som jobb- och utvecklingsgaranti och en sammanhållen diskrimineringslagstiftning kommer nu att genomföras av den nya regeringen. Men ska vi på allvar bryta utanförskapet och se till att människor som kommit till vårt land identifierar sig som "svensk-turkar" och "afro-svenskar" än "invandrare" återstår det mycket att göra.

En avgörande utmaning är också att pressa tillbaka främlingsfientligheten. Klarar vi inte att bemöta de partier och grupper som inte delar värdegrunden om allas lika värde är risken uppenbar att vi har ett främlingsfientligt parti i riksdagen. För att lyckas är det centralt att vara glasklar i debatten och samtidigt föra en integrationspolitik som gör att utanförskapet minskar.

Den integrationspolitiska arbetsgruppen ska ledas av Nyamko Sabuni och särskilt belysa:

- Vilka politiska åtgärder behövs för att öka jämställdheten i de invandrargrupper där patriarkala strukturer råder?
- Hur ser vi till att bemöta främlingsfientligheten så att färre i protest mot en misslyckad integrationspolitik lägger sin röst på främlingsfientliga partier?
- På vilka sätt kan den offentliga sektorn som arbetsgivare öka andelen invandrare?
- Hur ska samhället hantera konflikter mellan det sekulära samhället och olika religiösa samfund samt signalerna som finns om att vissa fundamentalistiska riktningar driver friskolor i strid med läroplanens grunder? Folkpartiet slår vakt om rätten att starta friskolor, men hur säkrar vi att den rätten inte missbrukas?
- Hur ser vi till att folkpartiet kan vara det ledande borgerliga partiet bland invandrare?